

Veteranflottiljen

De organisationer som bedriver verksamhet på Gålö i dag är Veteranflottiljen och Gålöbasens Båtklubb. Veteranflottiljen räknar sitt ursprung från Föreningen Mtb-Veteraner som bildades 1987 för att stödja den då nyligen renoverade motortorpedbåten T26. Flera fartyg har anslutit under åren och tillsammans bildar de Veteranflottiljen.

Text: Lennart Törnberg.

Bakgrund

1987. Föreningen Mtb-Veteraner bildades den 9 februari av ett antal entusiaster som kände behovet av att starta en intresseförening knuten till utvecklingen som skett inom motortorpedbåtsvapnet inom marinen. Ursprungsidén föddes i samband med att motortorpedbåten T26 köptes av Lennart Segerström. T26 blev alltså det "levande objekt" som satte allt i rullning.

2009. Tack vare tillkomsten av fler fartyg så ombildades föreningen Mtb-Veteraner vid årsmötet 2009 till Veteranflottiljen. Den "nya" föreningen omfattar nu 12 fartyg.

Veteranflottiljens ändamål är:

- att forska i och på olika sätt dokumentera svenska torpedbåtsvapnets samt svenska örlogsfartygs historia samt att verka som stöd och sammanhållande aktör gentemot myndigheter, organisationer etc för de fartyg och föreningar som årsmötet beslutat skall vara anslutna till föreningen.
- att samla personer med anknytning till eller med intresse för svenskt torpedbåtsvapen samt svenska örlogsfartyg för utbyte av erfarenheter, studium av Mtb och andra örlogsfartyg samt deras utnyttjande genom åren.
- att tillvarata och bibehålla Mtb och övriga örlogsfartyg samt materiel till dessa i, så vitt möjligt, fungerande skick.
- att demonstrera och för allmänheten visa upp Mtb och andra örlogsfartyg samt att genom föredrag, filmvisning etc stimulera ett, även utanför föreningen, mera allmänt

intresse för örlogsfartygshistoria och därmed bredda allmänhetens kunskaper om marinens verksamhet.

- att på samma sätt som beskrivet ovan, omfatta även andra farkoster som nyttjats i svenska marinen samt andra marinanknutna verksamheter som årsmötet beslutar skall anslutas till föreningen.

Motortorpedbåten T46

Längd: 23 m
 Bredd: 5,9 m
 Djupgående: 1,4 m
 Deplacement: 45 ton
 Huvudmaskineri: 3 st Isotta Fraschini IF184C á 1500 hk
 Fart: 40 knop (i nuvarande drift)
 Besättning: 16 man

Vad har hänt och hur?

Sammanhållning, framåtanda, otroliga historier samt nostalgi har genom åren varit signifikativt för Mtb-folk. I och med att motortorpedbåtarna utgick ur marinens organisation och försvann ur kustflottan i mitten av 1970-talet trodde väl många att Mtb snart bara skulle vara ett minne blott för dem som varit involverade i verksamheten. **MEN SÅ ICKE!**

Intresset har tvärt emot alla förningar istället kraftigt vuxit sig allt starkare kring allt som rör den forna verksamheten. Detta har bland annat verifierats genom det stora intresse som publikationerna **MOTORTORPEDBÅT** och **ATTACK TILL SJÖSS** som utgivits av föreningsmedlemmarna, framlidne Curt Borgenstam och Bo Nyman,

rönt hos såväl allmänheten som före detta "chappar" (uttryck i Flottan om Mtb-folk).

1985 hände det som blev startskottet för den verksamhet som föreningen idag bedriver. Då lyckades Lennart Segerström "komma över" motortorpedbåten T26 som i ombyggt skick under ett par decennier drog mål för robotskjutningar på Vättern.

Lennart Segerström, som har ett brinnande intresse för den militära utvecklingen, har inom flera områden försökt att bevara intressanta objekt till eftervärlden. Projektet T26 har utvecklats mycket positivt bland annat genom ett mycket gott samarbete med statens försvarshistoriska museer. Således har T26 genom idogt arbete av ett antal entusiastiska medlemmar och ett gott samarbete med marinen och andra försvarsmyndigheter idag, mer än 70 år (!) efter sjösättningen 1942, i huvudsak helt återställt i ursprungligt skick.

Därmed tror och påstår vi att T26 är världens enda, i ursprungligt skick, "operativt körbara" motortorpedbåt med mer än 70 år på nacken. Det är åtminstone vi stolta över!

Föreningen bestod vid starten 1987 av 40-talet medlemmar huvudsak-

Motortorpedbåten T26

Längd överallt: 20 meter
 Bredd största: 5 meter
 Deplacement: 27 ton
 Bestyckning: 2 st 53 cm torpedtuber, 1 st 20 mm automatkanon
 Motorer: 2 Isotta Fraschini, 18 cyl/st, 57 liter, 1500 hk/st
 Fart: 50 knop
 Besättning: 11 man

T26. (Foto: Veteranflottiljen)

Södra hamnen.

(Foto: Föreningen Svenska Robotbåtar)

ligen "tungt Mtb-namn". I maj samma år hade föreningen glädjen och äran att få se såväl H M Konungen som framlidne HKH Prins Bertil som hedersmedlemmar i föreningen. H M Konungen i egenskap av ägare till motortorpedbåten T46 byggd 1956, och framlidne HKH Prins Bertil med anledning av de pionjärinsatser som han gjorde vid skapandet av Mtb-vapnet under krigsåren.

Föreningen har idag strax över 500 medlemmar och två Hedersmedlemmar i H M Konungen och Lennart Segerström.

Gälöbasen

Gälö är historisk mark. Hårsfjärdenområdet har varit flottans hemvist långt innan Sverige blev en nationalstat och är i dag hemvist för 4:e Sjöstridsflottiljen, Amfibieregementet och inte minst Veteranflottiljen.

Motortorpedbåtarna utnyttjar den norra hamnanläggning som byggdes under brinnande krig år 1942. En av

de drivande för skapandet av en torpedbåtsbas på Gälö var HKH prins Bertil som tillsammans med några fartygschefskolleger promenerade över isen från Bergaområdet för en rekognosering.

Den södra hamnen anlades under 1950-talet när "motortorpedbåt större", det vill säga Plejad-klassen, tillfördes flottan och bildade 11:e Torpedbåtsdivisionen. Utvecklingen av effektiva stridsfartyg gav oss så småningom Spicaklassen som här och nu representeras av T121 Spica och sin efterföljare R142 Ystad.

Motortorpedbåtarna ersattes under 1970-talet av patrullbåtar av Hugin-klass. Dessa arbetshästar är mest kända för sina insatser under 1980-talets ubåtsjakter varav den kanske mest kända ägde rum i vatten utanför Gälö, Hårsfjärden.

Flottan är ingalunda någon nykomling vid Hårsfjärden och Muskö.

Våra första noggrannare uppgifter

om farleder och ankarplatser kring Berga och Muskö härstammar från 1200-talet. I den äldsta seglingsbeskrivningen över ostkusten som ingår i Konung Waldemars Jordebog nämns både Aelesnap (Älvsnabben) Mälsten och förstas Gälö.

Sista eller kanske rättare, "senaste" gången en svensk sjöstyrka låg vid Hårsfjärden och Älvsnabben var 1678 då Hans Wachtmeister mönsterrade den flotta som senare invigde Karlskrona. Vi har nyligen upplevt att flottans huvudstation ännu en gång flyttats till Karlskrona. Senast detta hände, tog det 35 år innan Stockholm och Hårsfjärden åter blev huvudstation för flottan. Det återstår att se hur lång tid det tar innevarande århundrade.

Dagen före midsommarafton 1951 förtöjde T101 Perseus på Gälö. 1954 började T102-typen (Plejad) tillföras. År 1958 var pirarna i Djupviken (Södra hamnen) klara och den nybildade 11:e Torpedbåtsdivisionen >>>

Gälöbasen 1984.

(Foto 1. Hkpdiv)

Norra hamnen.

(Foto: Marinens pressdetalj)

anslöt till den sedan 26 år etablerade motortorpedbåtsdivisionen. 11:e Torpedbåtsdivisionen tog över som ”storebror” på Gålö. Stabsbyggnaden, en fyrkantig koloss, blev jämförelsevis gigantisk och fick förstås namnet Pentagon. Torpedbåtarna och senare robotbåtarna hade Gålö som hemmahamn till 1985 då Örlogshamnen Hårsfjärden stod klar att ta emot divisionen.

Flottiljens operationsområde är inte bara Östersjön utan är, genom medlemskapet i Historic Naval Ships Association (HNSA), världsomspännande. HNSA räknar in över 150 historiska örlogsfartyg i 15 länder där Sverige, sett till antalet fartyg, är tredje största nation efter Storbritannien och USA.

Veteranflottiljens verksamhet ställer förstås krav på medel. Försvarsmakten har varit, och är, generös med att förse Veteranflottiljen med reservmateriel i stället för att skrota den. Vår hyresvärd är FortV, som gör ett fantastiskt jobb med att hålla byggnader, kajer, pirar och slip på Gålö i skick.

För att nå uppställda mål är Veteranflottiljen beroende av stöd från

T121 Spica. (Foto: Föreningen Svenska Robotbåtar)

samhället och näringslivet. En del i denna strävan är att erbjuda möjlighet att utnyttja fartygen för kundträffar, företagsträffar, trevlig samvaro och den fantastiska upplevelse det innebär att ombord på en torpedbåt och förstås att avnjuta en delikat middag i fartygets mässar.

Veteranflottiljens vision 2020

År 2020 är Gålöbasen med Veteranflottiljen en del av ”Gålö örlogsmarina kulturcentrum”. Utställningshallar och konferenscentrum har skapats.

Det finns sektioner för:

- Kungl. Flottan under andra världskriget och det kalla kriget
- Övergången till den lätta flottan
- Radio och kommunikation: Från telegrafi till datalänk
- Ubåtsjakt
- Vapen: Artilleri, torpeder, robotar och minor
- Motorer: Isotta Fraschini och Bristol Siddeley Proteus/Rolls Royce
- Guidade turer i Hårsfjärdenområdet
- Kurser i ledarskap, samarbete och sjömanskap ■

T121 Spica

Byggnadsvarv: Götaverken AB

Sjösatt: 1966-04-24

Utrangerad: 1989

Skrov: Stål

Längd överallt: 42,5 m

Största bredd: 7,1 m

Djupgående: 2,6 m

Displacement: 210 ton

Maskiner: 3 st Bristol-Siddeley gasturbiner á 4250 hk

Propellrar: 3 st KaMeWa (hydrauliskt ställbara propellerblad)

Fart: drygt 40 knop

Besättning: Krigsbesättning 30 man, hälften befäl, hälften värnpliktiga

Bestyckning:

1 st 57 mm Bofors allmålspjäs

6 st 53 cm trådstyrda torpeder

2 st 7,62 mm kulspruta M/58

lys- och remsraketer, minor och sjunkbomber

Radar: Navigeringsradar PN 610,

spaningsradar PS 57 och eld-

ledningradar PE 57

Veteranflottiljen i dag

Fartyg	Ägare	Anm.
Motortorpedbåten T26	Stiftelsen T26	Drivs av Veteranflottiljen. Hemmahamn Gålö
Motortorpedbåten T46	Motortorpedbåtsklubben T46	Drivs av Föreningen T46 Vänner. Hemmahamn Gålö
Motortorpedbåten T56	Stiftelsen T56	Drivs av Föreningen T56 Vänner. Hemmahamn Gålö
Motortorpedbåten T38	Statens Maritima Museer	Drivs av Föreningen T38 Vänner. Hemmahamn Karlskrona
Torpedbåten T121 Spica	Stiftelsen T121 Spica	Drivs av Föreningen T121 Spica Vänner. Hemmahamn Gålö
Robotbåten R142 Ystad	Statens Maritima Museer	Drivs av Föreningen Svenska Robotbåtar. Hemmahamn Gålö
Robotbåten R136 Västervik	Statens Maritima Museer	Museiobjekt vid Marinmuseum i Karlskrona. Vårdas av HMS Västerviks vänner
Motoryachten Triton	Föreningen Tritons Vänner	Drivs av Föreningen Tritons Vänner. Hemmahamn Gålö
Vedettbåten Sprängaren	Stiftelsen Sprängaren	Drivs av Veteranflottiljen. Hemmahamn Gålö
Motorslupen Moses	Bosse Furén	Privatäg. Hemmahamn Gålö
Minsveparen M20	Statens Maritima Museer	Drivs av Föreningen M20. Hemmahamn Stockholm
A213 Nordanö	Stiftelsen Nordanö	Drivs av Föreningen Ekipageveteraner. Hemmahamn Gålö
Radiomuseet		Drivs av Föreningen Torpedbåtsgnistarna
Baskompani Gålö		

VÄLKOMNA OMBORD!

Se en kort presentation av Veteranflottiljen och Gålö på YouTube: <https://www.youtube.com/watch?v=BUOaV3DdvB0>